

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยที่มีผลกระทบต่อธุรกิจ ประกันวินาศภัย

ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย หมายความว่า ธุรกรรมที่มีความซับซ้อนเกินกว่าการทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันอยู่ตามปกติ ธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ตกอยู่ในบังคับแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐานไม่ว่าการทำธุรกรรมครั้งเดียวหรือหลายครั้งก็ตาม ซึ่งในธุรกิจประกันวินาศภัย การบ่งชี้ว่าธุรกรรมใดเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือไม่ยังคงเป็นดุลพินิจของบริษัทประกันวินาศภัย ซึ่งหากเห็นว่าเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยจะรายงานการทำธุรกรรมดังกล่าวต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ด้วยเหตุนี้ มาตรการการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยในธุรกิจประกันวินาศภัยจึงมีปัญหาเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรม แบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับความหมายของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย
 2. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดรูปแบบ และลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย
 3. ปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการยึด หรืออายัดเงินหรือสิทธิประโยชน์ตามสัญญาประกันวินาศภัย
 4. ปัญหาผลกระทบที่เกิดจากการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยในธุรกิจประกันวินาศภัย
 5. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดบทลงโทษ
- ปัญหาดังกล่าวข้างต้นมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ปัญหาเกี่ยวกับความหมายของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

มาตรการทางกฎหมายที่สำคัญในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศ ไทยได้นำหลักสากลมาบัญญัติไว้ คือ การกำหนดให้บริษัทประกันวินาศภัย มีหน้าที่ต้องกระทำการ ต่างๆ เพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้แก่ การรายงานการทำธุรกรรมแต่ละประเภท อาทิ เช่น ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ซึ่งหากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามจะมีโทษตามพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยกฎหมายกำหนดถึงการรายงานธุรกรรมของบริษัท ประกันวินาศภัยไว้ในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัตินี้ และการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควร สงสัยยังคงมีปัญหาเรื่องการพิจารณาความหมายที่แท้จริงของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ดังนี้

4.1.1 การกำหนด นิยาม ความหมาย ของธุรกรรม

คำว่า ธุรกรรม (Transaction หรือ Activity) นั้น โดยทั่วไปมักถูกใช้กันในทางธุรกิจ การเงินการธนาคาร เช่น การฝาก การถอน หรือโอนเงิน เป็นต้น ทั้งนี้รวมถึงการติดต่ออื่นๆ ที่ไป กระทำกับธนาคาร เช่น การขอเปิดวงเงินเกินบัญชี การขอเปิดเลตเตอร์ หรือ L/C หรือการทำ สัญญากู้เงิน กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้รวมถูกเรียกว่า “ธุรกรรม” ทั้งสิ้น แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อประโยชน์ ในการดำเนินการตามมาตรการของกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงมีการ กำหนดคำนิยามของคำว่า “ธุรกรรม” ไว้เป็นการเฉพาะ

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 ให้คำนิยามไว้ดังนี้

“ธุรกรรม” หมายความว่า กิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำนิติกรรม สัญญา หรือ การดำเนินการ ใดๆ กับผู้อื่นทางการเงิน ทางธุรกิจ หรือการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

จากคำนิยามของคำว่า ธุรกรรม ดังที่บัญญัติไว้ในบัญญัติไว้ในมาตรา 3 ของ พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวข้างต้น ธุรกรรม จึงอาจแบ่งออกเป็นการกระทำประเภทต่างๆ ได้ 3 ประเภท คือ

- (1) กิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำนิติกรรม หรือสัญญา
- (2) การดำเนินการใดๆ กับผู้อื่นทางการเงินหรือทางธุรกิจ
- (3) การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

- (1) กิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำนิติกรรมสัญญา

โดยที่คำว่า “นิติกรรม” และ “สัญญา” เป็นคำที่ปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและ พณิชย์

- (2) การดำเนินการอื่นใดกับผู้อื่นทางการเงินหรือทางธุรกิจ

ลักษณะของธุรกรรมประเภทนี้เป็นการกระทำในลักษณะสองฝ่ายซึ่งแต่ละฝ่ายอาจจะ มีบุคคลที่กระทำร่วมกันมากกว่า หนึ่งคน โดยมีวัตถุประสงค์ในเชิงพาณิชย์ คือ มุ่งผลประโยชน์

ในทางธุรกิจ เช่น การซื้อขายตัวแลกเงิน การซื้อขายเงินตราต่างประเทศ หรือการซื้อ ลด เช็ก เป็นต้น

(3) คำเนิการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

ลักษณะของธุรกรรมประเภทนี้เน้นที่เป็นการกระทำเกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 ดังนั้นไม่ว่าจะมีการกระทำใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินเช่นการซื้อขายเช่า ให้ ยืม เป็นต้น ก็ถือว่าเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น การขายที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง เครื่องเพชร การเช่าที่ดิน การยกรถยนต์ เป็นต้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าคำว่า ธุรกรรมที่กำหนดไว้ในบทนิยามนี้อาจมีความหมายกว้างไกลออกไปกว่าที่ยกตัวอย่างอย่างมาก จึงถึงอาจจะกล่าวได้ว่าการให้บทนิยามในลักษณะนี้ไม่เพียงแต่ไม่สามารถอธิบายความหมายให้ชัดเจนได้เท่านั้น ยังเปิดช่องให้มีการตีความได้หลากหลายเกินไป โดยเฉพาะข้อความ “การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน” ในตอนท้าย

แม้คำว่า “ธุรกรรม” ในพระราชบัญญัตินี้อาจเปรียบเทียบกับได้กับคำว่า Financial Transaction ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา (Money Laundering Control Act of 1986 – MLCA) ซึ่งมีการร่างไว้อย่างไม่รัดกุมนัก และมีการตีความค่อนข้างจะกว้าง ครอบคลุมแทบทุกอย่างที่เป็นการจำหน่ายโอน (Disposition) ซึ่งกระทำต่อทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดแต่เนื่องจากคำว่า “ธุรกรรม” ที่กล่าวถึงในบทบัญญัติของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เกี่ยวพันโดยตรงกับหน้าที่ในการรายงานและการตรวจสอบการทำธุรกรรม ซึ่งมีได้ครอบคลุมเฉพาะในส่วนของธนาคารหรือบริษัทประกันวินาศภัยเท่านั้น ยังรวมถึง สำนักงานที่ดิน และผู้ประกอบการอาชีพหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุน ดังนั้น บทนิยามของคำว่า “ธุรกรรม” ในพระราชบัญญัตินี้จึงจำเป็นต้องมีความหมายที่ครอบคลุมกิจการ หรือการกระทำ หรือการดำเนินการทั้งหมดที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการฟอกเงินได้ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และลดความสับสนในการปฏิบัติตามกฎหมายที่อาจเกิดขึ้นกับภาคเอกชน

4.1.2 ความหมาย ของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 ได้ให้คำนิยามของคำว่า “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” (Suspicious Transaction หรือ Unlawful Activity) ไว้ดังนี้

“ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” หมายความว่า ธุรกรรมที่มีความซับซ้อน ผิดไปจากการกระทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ ธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่ง

พระราชบัญญัตินี้ หรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง

“ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” ก่อให้เกิดหน้าที่แก่ผู้เกี่ยวข้องตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 คือบริษัทประกันวินาศภัย สำนักงานที่ดิน รวมทั้งผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายทุน ซึ่งถ้าผู้ที่มีหน้าที่ต้องรายงานตามมาตรา 13,14 และ 16 หากฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะต้องถูกลงโทษตามมาตรา 62 คือระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท

จากความหมายในบทนิยามดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางและลักษณะเบื้องต้นในการพิจารณาว่าธุรกรรมลักษณะใดบ้างที่จะถือว่าเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย แต่ผู้ที่มีหน้าที่ในการรายงานการทำธุรกรรมที่น่าสงสัยไว้ ดังนั้นในเบื้องต้น ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย จะต้องมีรูปแบบและลักษณะเป็น “ธุรกรรม” ตามที่ได้กล่าวไว้ในข้อ 4.1.1 และนอกจากนั้นจะต้องมีลักษณะพิเศษดังต่อไปนี้

1. มีความซับซ้อนผิดปกติ
2. ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ
3. หลีกเลียงเพื่อไม่ให้เกิดการรายงานธุรกรรมตามกฎหมาย
4. เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน

ประเด็นปัญหาที่ต้องพิจารณา คือ กรณีกรรมธรรม์ที่มีเหตุอันควรสงสัย (Reasonable Suspicious) ซึ่งจำเป็นต้องพิจารณาว่า เหตุอันควรสงสัยนั้น มีความหมายหรือขอบเขตแค่ไหนเพียงไร ซึ่งเหตุอันควรสงสัยนั้น วาทิน คำทรงศรี ได้แสดงความคิดเห็นไว้โดยสรุปว่า คำว่าเหตุอันควรสงสัยมีขอบเขตที่กว้างมาก ซึ่งจะต้องมีขอบเขตที่เริ่มต้นจากการมีสิ่งบอกเหตุอย่างหนึ่งอย่างใด จะเป็นปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมอื่นใด ซึ่งต้องอยู่ในวิสัยของปุถุชนที่สามารถคิดพิจารณาตามได้ว่าการจะเป็นเช่นนั้นได้ เพียงแต่ไม่มีข้อมูลบ่งชี้ ไม่มีหลักฐานยืนยันรับฟังเป็นที่เชื่อถือได้ว่าการจะเป็นเช่นนั้นจริง จึงยังเป็นที่สงสัยอยู่ ไปจนถึงมีเหตุที่มีพยานหลักฐานที่เพียงพอต่อการดำเนินคดี ส่งฟ้องหรือขอให้ศาลลงโทษได้ จากการศึกษากรณีนี้ จำต้องกำหนดแนวทางการพิจารณาสำหรับผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมให้ทราบว่า กรณีใดบ้างที่ถือว่าเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอัน

¹ วาทิน คำทรงศรี. (2539). *คำอธิบายความหมายของการฟอกเงิน*. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน. หน้า 72.

ควรสงสัยที่จะต้องรายงาน ทั้งนี้ เพื่อให้การพิจารณาของบริษัทประกันวินาศภัยเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือใกล้เคียงกันมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งแนวทางการอธิบายหรือให้ความหมายนี้มุ่งหมายให้เป็นรูปธรรมมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้เช่นกัน แต่อย่างไรก็ดี มีผู้เกี่ยวข้องบางฝ่ายในบริษัทประกันวินาศภัยที่ยังมีข้อสงสัยว่าความหมายดังกล่าวนี้ยังคงคลุมเครือและไม่ชัดเจนเพียงพอ แต่มิได้ให้คำตอบว่าส่วนที่ที่ไม่ชัดเจนหรือคลุมเครือนั้นคือส่วนใด ทั้งยังมีได้ให้ทางออกที่ตนเองเห็นว่าชัดเจนกว่าเอาไว้ด้วย ทำให้ส่วนคำนิยามที่ยังไม่มีความชัดเจนหรือคลุมเครือนั้นยังคงเป็นปริศนาให้ผู้เกี่ยวข้องขบคิดกันอยู่ต่อไป

การกำหนดคำนิยามดังกล่าวเพื่อให้บริษัทประกันวินาศภัยต้องมีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยนั้น ถือได้ว่าเป็นการควบคุมการทำธุรกรรมโดยหลักเกณฑ์ที่กำหนดเบื้องต้นก็ยังไม่มีความชัดเจนเพียงพอ ให้ผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมเกิดความกระจำงและนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าว

4.2 ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดรูปแบบการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้นำหลักสากลที่เป็นมาตรฐานในการช่วยยับยั้งอาชญากรรม การฟอกเงินให้มีประสิทธิภาพในส่วนที่เกี่ยวกับการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

การที่จะพิจารณาว่าธุรกรรมใด เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยที่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น บริษัทประกันวินาศภัยผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมต้องทำตามแบบที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนด ปัญหาที่สำคัญของการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย คือการกำหนดรูปแบบและลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ให้ชัดเจน ดังนี้

4.2.1 ธุรกรรมที่มีความซับซ้อนผิดไปจากการทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ

การพิจารณาว่าธุรกรรมใดเป็นธุรกรรมที่มีความซับซ้อนผิดไปจากการทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำอยู่ตามปกติ ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมของลูกค้าโดยกระทำดังนี้

4.2.1.1 ความสงสัยในพฤติกรรม (Suspicious)

ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยในลักษณะนี้มุ่งเน้นที่จะให้ความสนใจต่อธุรกรรมที่มีลักษณะที่ซับซ้อน ผิดปกติ หรือมีความแตกต่างจากการทำธุรกรรมโดยทั่วไปที่ทำกันอยู่ในการดำเนินธุรกิจ พนักงานของบริษัทประกันวินาศภัย หรือผู้มีหน้าที่รายงานจึงต้องเป็นผู้ที่รู้จักการ

กระทำธุรกรรมแต่ละประเภทเป็นอย่างดีว่า ธุรกรรมประเภทใดเหมาะสมกับการดำเนินธุรกิจอย่างใดมี ข้อดีและข้อเสียอย่างไร ซึ่งเมื่อติดต่อของลูกค้าเพื่อทำธุรกรรมแต่ละประเภทจะรู้ว่าเป็นการทำ ธุรกรรมปกติที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ หรือวิธีการดำเนินธุรกิจของลูกค้ารายนั้นๆ หรือไม่ ซึ่ง ทั้งนี้จะต้องนำเอาหลักการรู้จักลูกค้าของตน (Know your Customer) หลักในเรื่องการดำเนินธุรกิจ และความสมเหตุสมผลในการทำธุรกรรมมาประกอบกันเพื่อวิเคราะห์ว่าธุรกรรมใดเป็นธุรกรรมที่มี เหตุอันควรสงสัย คือ เป็นธุรกรรมที่มีความซับซ้อนผิดไปจากการทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ ทำกันอยู่ตามปกติ ดังรายละเอียดที่ศึกษาไว้ในบทที่ 3 ตัวอย่างเช่น

นักฟอกเงิน ก มีที่อยู่ปกติที่กรุงเทพฯ แต่ไปเปิดบัญชีเงินฝากที่จังหวัดสุพรรณบุรีใน นามของพี่ชายและน้องสาว ฝากเงินสดจำนวนมากที่ได้จากการค้ายาบ้า ต่อมาโอนเงินผิดกฎหมาย ดังกล่าวเข้าบัญชีในกรุงเทพฯ ในนามของลูกค้าชาย สุดท้ายจึง โอนเงินดังกล่าวเข้าบัญชีในนามของ ตนเอง

มิจลาชีพ ข อ้างว่าเป็นนักธุรกิจ แต่ไม่ปรากฏชัดว่าธุรกิจประเภทใด ความจริงเป็นนัก น้อ โกงประชาชน เปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารไว้หลายบัญชี มีการโอนจากบุคคลต่างๆ เข้ามาในแต่ละ บัญชีของมิจลาชีพ ข แต่ละวันมีเงินรวมกันนับสิบล้านบาท ต่อมามิจลาชีพ ข โอนเงินในแต่ละ บัญชีมารวมในบัญชีหนึ่งทั้งหมด แล้วโอนไปยังบุคคลที่สามในประเทศหมู่เกาะแคริบเบียน

มิจลาชีพ ค ทำธุรกิจร้านอาหารเพื่อบังหน้าการเป็นผู้จัดการสถานค้าประเวณี นำเงินที่ ได้จากอาชญากรรมดังกล่าวไปฝากธนาคาร แล้ว โอนเงิน ไปต่างประเทศแก่ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นหุ้นส่วน ในร้านอาหาร ความเป็นจริงเป็นผู้ร่วมกระทำผิด ทั้งที่ไม่ปรากฏว่าเป็นร้านอาหารที่เป็นการ ลงทุนร่วมกับชาวต่างประเทศแต่อย่างใด

4.2.1.2 ให้ความสำคัญกับธุรกรรมทุกประเภท

จากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ประกอบกับการพยายามสร้างทางเลือกให้แก่ ลูกค้าหรือผู้ใช้บริการทำให้บริษัทประกันวินาศภัยพยายามคิดค้นวิธีการในการทำธุรกรรมให้มี ความง่ายสะดวกรวดเร็ว และเป็นที่น่าสนใจของลูกค้าหรือผู้ใช้บริการมากที่สุด ทำให้ธุรกรรมเงินสด หรือการมาติดต่อทำธุรกรรมที่บริษัทประกันวินาศภัยมีความสำคัญน้อยลง และมีปริมาณธุรกรรมที่ ลดน้อยลง ลูกค้าหรือผู้ใช้บริการสามารถกระทำธุรกรรมได้โดยผ่านทางโทรศัพท์ หรือทาง Internet ดังนั้น ผู้มีหน้าที่รายงานจึงควรให้ความสนใจต่อธุรกรรมที่กระทำ โดยทางอื่นมากขึ้นเพราะเป็นการ พยายามทำธุรกรรมให้ซับซ้อนผิดไปจากการทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ

4.2.1.3 การสังเกตพิรุชจากพฤติกรรมของบุคคลหรือองค์กรที่ทำธุรกรรม

การทำธุรกรรมในการดำเนินธุรกิจโดยทั่วไป มักต้องการรูปแบบที่ง่าย รวดเร็ว สะดวก และเป็นที่ยอมรับในการดำเนินธุรกิจ แต่เมื่อมีการทำธุรกรรมที่มีความซับซ้อน โดยมีเจตนา

ทุจริต เพื่อต้องการสร้างความสับสนยากแก่การตรวจสอบติดตาม การทำธุรกรรมดังกล่าวย่อมยากแก่การทำให้เกิดความเข้าใจที่สมเหตุสมผลแก่ผู้มีหน้าที่รายงาน ดังนั้นลูกค้าหรือผู้ใช้บริการย่อมต้องพยายามหลีกเลี่ยงมิให้เกิดการซักถามจากพนักงานของบริษัทประกันวินาศภัย ความกระวนกระวายย่อมเกิดขึ้นเพราะต้องการให้การทำธุรกรรมนั้นๆ เสร็จไปโดยรวดเร็ว หรือการตอบคำถามวนไปวนมาเพื่อถูกถาม เป็นต้น

4.2.1.4 สิ่งบ่งชี้ หรือปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ

นอกจากแนวทางที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ประสบการณ์ ความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับการทำธุรกรรมถือเป็นสิ่งสำคัญของผู้มีหน้าที่ทำรายงาน ทั้งนี้เพราะแต่ละธุรกิจมีการดำเนินการที่แตกต่างกัน หรือแม้กระทั่งในธุรกิจกรรมประเภทเดียวกันที่มีขนาดต่างกันก็มีวิธีการดำเนินธุรกิจที่แตกต่างกัน ดังนั้น ความเหมาะสมในการทำธุรกรรมแต่ละประเภทจึงย่อมขึ้นอยู่กับประเภท ขนาด และวัตถุประสงค์ของแต่ละธุรกิจ ดังตัวอย่างเช่น

ลักษณะเบื้องต้นของการดำเนินธุรกิจที่ผิดปกติ โดยการใช้วิธีการหรือเคลื่อนย้ายเงินทุนที่ผิดปกติในการทำธุรกิจ ได้แก่

ก. การแลกเปลี่ยนธนบัตรย่อย เป็นธนบัตรมูลค่าสูงรวมเป็นเงินจำนวนมาก โดยไม่มีเหตุผลที่ชัดเจนว่าจะไปใช้เพื่อการใด หรือเกี่ยวข้องกับธุรกิจที่ดำเนินการอยู่อย่างไร

ข. การทำธุรกรรมเงินสดจำนวนมาก แต่ไม่ถึงระดับที่ต้องรายงานและบ่อยครั้งโดยผู้ซึ่งไม่เป็นลูกค้าประจำ

ค. การฝาก ถอน โอน หรือเคลื่อนย้ายเงินทุนเป็นเงินสดจำนวนมาก โดยแหล่งที่มาของเงินไม่ปรากฏชัดว่าชอบด้วยกฎหมาย

ง. บัญชีซึ่งมีการฝากตราสารการเงินชนิดผู้ถือบ่อยครั้ง แต่ละครั้งจำนวนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องรายงานเล็กน้อยเท่านั้น

จ. การใช้เช็คเดินทางที่มีจำนวนสูงผิดปกติ

ฉ. การถือบัญชีที่ผิดปกติ เช่น ลูกคามีบัญชีจำนวนมากเกินปกติเมื่อพิจารณาถึงประเภทธุรกิจที่ลูกค้าอ้างว่าทำอยู่ ซึ่งมีการโอนเงินระหว่างกันไปรวบรวมอยู่ ณ บัญชีใดบัญชีหนึ่งซึ่งไม่สัมพันธ์กับธุรกิจหรือวัตถุประสงค์ในการค้าที่กล่าวอ้างว่าทำอยู่ บัญชีซึ่งมีการฝากเงินสดให้โดยบุคคลที่แตกต่างกันหลายรายหรือจากหลายแหล่งเกินกว่าปกติ

ช. การโอนเงินข้ามประเทศที่ผิดปกติ เช่น การโอนเงินทางโทรเลข โดยมีการชำระเป็นเงินสดจำนวนมากผิดปกติ บัญชีต่างๆ ซึ่งเปิดใช้เพียงชั่วคราวและมักใช้เพื่อจำหน่ายเงินทุนออกไปประเทศศูนย์กลางทางการเงินระหว่างประเทศเท่านั้น การโอนเงินทางโทรเลขที่มีการชำระเงินเป็นเงินสดจำนวนมากโดยผู้ซึ่งไม่ใช่ลูกค้าธนาคารและไม่มีการแสดงตนหรือบันทึกข้อเท็จจริง

ธุรกิจการกู้ยืมและหลักทรัพย์ ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการซ่อนเร้น หรือปิดบังการโอนเงิน

ซ. การใช้ตู้নিরภัยหรือตู้ฝากเงินกลางคืนที่ผิดปกติ โดยเฉพาะในกรณีที่เกี่ยวข้องกับเงินสดปริมาณมาก

ฌ. ลูกค้ายื่นทำธุรกรรมโดยนำเงินสดจำนวนมากผิดปกติ เมื่อพิจารณาถึงอาชีพแล้ว หรือประเภทของธุรกิจที่ทำ อาจเป็นสัญญาณว่ามีการฟอกเงิน โดยการนำเงินสดปรกเข้ามาผสมผสานกับเงินได้จากธุรกิจที่ถูกต้อง หรือโดยการฝากเงินสดปรกเข้าในบัญชีของธุรกิจที่ชอบด้วยกฎหมาย

ญ. การทำธุรกรรมรายย่อยจำนวนมากในการลงทุนเดียวกัน เช่น หน่วยย่อยจำนวนมากในกองทุนหรือหุ้นหน่วยใดหน่วยหนึ่ง แต่ละหน่วยชำระโดยเงินสด ตามด้วยการขายครั้งเดียว ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่าเงินได้ถูกเครดิตไปอีกบัญชีหนึ่ง

ฎ. การโอนการลงทุนไปยังบุคคลที่สามซึ่งเห็นได้ชัดว่าไม่เกี่ยวข้อง

4.2.2 ธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ

การทำธุรกิจตามธรรมชาติย่อมต้องการมีการคิดคำนวณต้นทุนและผลตอบแทนหรือกำไร แต่การฟอกเงินเป็นกิจกรรมที่อาชญากรประสงค์จะให้เกิดผล คือ ทำให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายนำมาผ่านกระบวนการฟอกเงินให้เสมือนเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายเป็นสำคัญ เพื่อให้ประสบผลดังกล่าว จึงอาจเห็นได้ว่าในการทำธุรกรรมนั้นแม้มีแต่จะขาดทุน หรือเห็นได้ชัดว่าไม่มีใครคิดจะทำธุรกิจนั้น เพราะไม่เห็นว่าเป็นวิธีที่จะทำให้เกิดผลกำไรขึ้นมาได้อย่างไร อาชญากรหรือนักฟอกเงินก็ประสงค์จะดำเนินธุรกิจนั้นต่อไป

ดังนั้นแนวทางในการพิจารณาว่าธุรกรรมใดเป็นธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ จึงได้แก่

4.2.2.1 ความสงสัยในพฤติกรรม (Suspicious)

เนื่องด้วยธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยในข้อนี้มุ่งที่จะให้ความสนใจการประกอบธุรกรรมที่มีความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ ดังนั้น สิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้มีหน้าที่รายงานเกิดความสงสัยได้ ก็คือความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการดำเนินการทางธุรกิจหรือเศรษฐกิจกล่าวคือ

การประกอบธุรกิจ หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่นำเอาปัจจัยการผลิตต่างๆ มาผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูปและสินค้าบริการและนำไปขายให้แก่ผู้บริโภคโดยเป้าหมายสำคัญของการประกอบธุรกิจก็คือ การแสวงหากำไรสูงสุดจากการประกอบการของตน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือต้องการได้รับผลตอบแทนในอัตราสูงสุดจากการลงทุนในกิจการใดกิจการหนึ่ง ซึ่งการแสวงหากำไรสูงสุดนี้อาจกระทำได้หลายวิธี เช่น การพยายามขายให้ได้มากที่สุด การขยายส่วน

แบ่งของตลาด (Market share) ให้มากขึ้น ตลอดจนการกระทำใดๆ ที่ช่วยให้สินค้าของตนเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคมากกว่าสินค้าของผู้ขายรายอื่นๆ เป็นต้น

ปัจจุบันระบบเศรษฐกิจที่เป็นที่แพร่หลายและใช้กันอยู่ในประเทศไทย คือ ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม (Free enterprise economic system) หรือบางแห่งนิยมเรียกว่า ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (Capitalistic economic system or capitalism) หรือระบบเศรษฐกิจแบบตลาด (Market economic system) ลักษณะทั่วไปของระบบเศรษฐกิจแบบนี้ ก็คือ ทุกคนในระบบเศรษฐกิจมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน แต่อย่างไรก็ตามทุกคนมีเสรีภาพในการใช้ทรัพย์สินหรือปัจจัยการผลิตเพื่อประกอบอาชีพตามที่ตนปรารถนาหรือตามใจสมัคร การได้มาซึ่งปัจจัยการผลิต การเลือกกรรมวิธีในการผลิต ตลอดจนการดำเนินการแจกจ่ายสินค้าและบริการที่ผลิตได้ไปยังผู้ที่ต้องการนั้นเป็นไปโดยระบบการแข่งขันที่เสรี โดยอาศัยกลไกราคาและตลาดเป็นสิ่งช่วยตัดสินใจ โดยที่ทุกคนต่างก็มุ่งหวังที่จะได้นำส่งของไปยังบุคคลที่ประสงค์โดยให้ได้รับผลตอบแทนสูงสุดสำหรับผู้ผลิต และให้ได้รับความพึงพอใจมากที่สุดสำหรับผู้บริโภค ดังนั้นกลไกราคา (price mechanism) หรือระบบตลาด (market system) จะเป็นตัวควบคุมให้การดำเนินงานทุกส่วนของระบบเศรษฐกิจเป็นไปโดยถูกต้อง

การทำงานของกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมเป็นไปในลักษณะว่า เมื่อใครต้องการสิ่งใดก็จะแสดงความจำนงโดยการให้หรือเสนอราคาสิ่งของนั้นไปยังเจ้าของ โดยอาจเสนอเพียงลำพังหรือแข่งขันกับบุคคลอื่นๆ ซึ่งในที่สุดถ้าไม่มีเหตุผลอื่น เช่น ความชอบพอกันเป็นส่วนตัว หรือความจำเป็นที่จะต้องขายสิ่งของนั้นแก่คนใดคนหนึ่ง ผู้ที่ให้ราคาสูงสุดหรือให้ราคาและเงื่อนไขที่ดีที่สุดก็จะเป็นผู้ที่ได้สิ่งของนั้นจากผู้ผลิตหรือผู้ขาย หรือในตลาดสินค้าก็เช่นเดียวกัน ผู้ที่ให้ผลตอบแทนดีที่สุดย่อมได้รับสิ่งของหรือบริการนั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเพียงหลักการเบื้องต้นที่ผู้มีหน้าที่รายงานจะต้องเข้าใจเสียก่อนว่าในทางเศรษฐกิจนั้น ทุกคนมุ่งที่จะแสวงหากำไรและค่าตอบแทนสูงสุด ดังนั้นในการติดต่อทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจของลูกค้าหรือผู้ใช้บริการก็ย่อมที่จะต้องเป็นไปตามหลักทางเศรษฐศาสตร์ดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นถ้าผู้มีหน้าที่รายงานต้องมีความรู้ความเข้าใจรวมทั้งติดตามความเคลื่อนไหว หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวกับธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพราะการที่จะเกิดความสงสัยว่าธุรกรรมนั้น มีความเป็นไปได้หรือขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจนั้น จำเป็นจะต้องอาศัยข้อมูลปัจจุบันประกอบการตัดสินใจของผู้มีหน้าที่รายงาน

สิ่งที่เป็นข้อสงสัยประการหนึ่ง คือ ในการทำธุรกรรมบางครั้งการทำงานของกลไกราคาข้างต้นไม่ได้ถูกนำมาใช้ เช่น ในธุรกิจการค้าวัตถุโบราณ การกำหนดราคาซื้อขายบางครั้งเกิด

จากความพึงพอใจของผู้ขายและความพึงพอใจของผู้ซื้อ ซึ่งผู้มีหน้าที่รายงานควรให้ความสนใจกับธุรกรรมเหล่านี้เป็นพิเศษ

4.2.2.2 ให้ความสำคัญกับธุรกรรมทุกประเภท

การประกอบธุรกิจแต่ละประเภทย่อมมีวิธีการและขั้นตอนต่างๆ ที่แตกต่างกัน และธุรกรรมของบริษัทประกันวินาศภัยหรือผู้ให้บริการก็มีมากมาย ขึ้นอยู่กับความพอใจของลูกค้าหรือผู้ใช้บริการธุรกิจแต่ละประเภทจึงมีการเลือกทำธุรกรรมที่แตกต่างกันไป จึงเป็นหน้าที่ของผู้มีหน้าที่รายงานที่จะต้องให้ความสนใจต่อการทำธุรกรรมทุกประเภท โดยอาศัยความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกรรมแต่ละประเภท ข้อดีและข้อเสียประกอบการตัดสินใจว่า การติดต่อขอทำธุรกรรมประเภทนั้นๆ ของลูกค้าหรือผู้ใช้บริการนั้นสมเหตุสมผลและมีความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจหรือไม่

4.2.2.3 การสังเกตความผิดปกติจากพฤติกรรมของบุคคลหรือองค์กรที่ทำธุรกรรม

การติดต่อขอทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจโดยสุจริต บุคคลที่ทำการติดต่อกับบริษัทประกันวินาศภัยหรือผู้ให้บริการย่อมสามารถแสดงผลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมนั้นๆ ได้ แต่ถ้าเป็นการทำธุรกรรมเพื่อการฟอกเงิน การทำธุรกรรมนั้นๆ อาจขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ ดังนั้น ผู้ที่ติดต่อย่อมไม่อาจอธิบายหรือชี้แจงเหตุผลที่น่าเชื่อถือหรือมีความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ จึงอาจแสดงพฤติกรรมที่มีพิรุธออกมา เช่น เลี่ยงที่จะตอบคำถามเกี่ยวกับเหตุผลในการทำธุรกรรม กระวนกระวาย หรือบอกเลิกการทำธุรกรรมเมื่อถูกซักถามถึงเหตุผล เป็นต้น

4.2.2.4 สิ่งบ่งชี้ หรือปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ

นอกจากแนวทางการพิจารณาธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจข้างต้น ผู้มีหน้าที่รายงานยังอาจสังเกตได้จากสิ่งบ่งชี้ หรือปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจว่า การทำธุรกรรมดังกล่าว เป็นธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้เชิงเศรษฐกิจหรือไม่ เช่น

ห้างหุ้นส่วน ก. โดยนาย ก. ติดต่อขอกู้เงินเพื่อลงทุนในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เป็นจำนวนเงินถึง 50 ล้านบาท ในขณะที่ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์กำลังซบเซา โดยเมื่อดูจากแผนการประกอบกิจการของห้างหุ้นส่วน ก. แล้ว มิใช่การทำเพื่อแสวงหากำไร เป็นต้น

4.2.3 ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า ได้กระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หมวด 2 การรายงานและการแสดงตน ตั้งแต่มาตรา 13-23 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการเรื่องการแสดงตน การรายงาน และการบันทึกข้อเท็จจริง ดังรายละเอียดที่ปรากฏในบทที่ 2 แล้วนั้น เช่น การรายงานธุรกรรมเงินสดที่มีมูลค่าตั้งแต่ 2 ล้านบาทขึ้นไป หรือธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไป

เป็นต้น ซึ่งบุคคลทั่วไปที่สุจริตส่วนใหญ่จะยอมรับภาระในการให้ข้อมูลแก่บริษัทประกันวินาศภัยเกี่ยวกับตนเอง และรายละเอียดของธุรกรรมที่ทำ หากแต่อาชญากร หรือนักฟอกเงินกลับไม่ต้องการให้มีข้อมูลประการใด เชื่อมโยงไปกับตนเอง และกิจการที่ผิดกฎหมายของตนได้ จึงต้องพยายามหาทางหลบเลี่ยงการรายงาน

ดังนั้น แนวทางเบื้องต้นในการพิจารณาว่าธุรกรรมใด เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควร เชื่อได้ว่าได้กระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่

4.2.3.1 ความสงสัยในพฤติกรรม (Suspicious)

ด้วยธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยในข้อนี้ มุ่งที่จะให้ความสนใจกับการทำธุรกรรมในลักษณะที่หลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้น สิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้มีหน้าที่รายงานเกิดความสงสัยได้ คือ ประการแรก ผู้มีหน้าที่รายงานต้องรู้ว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้มีบทบังคับให้ผู้มีหน้าที่รายงานกระทำอะไรบ้าง และลูกค้าหรือผู้ใช้บริการมีหน้าที่อะไรบ้าง ซึ่งสามารถสรุปได้คร่าวๆ ดังนี้

1. หน้าที่ของบริษัทประกันวินาศภัย

1.1 การรายงานการทำธุรกรรม ตามมาตรา 13 ประกอบกับกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2543) ได้กำหนดให้บริษัทประกันวินาศภัยมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรม ดังนี้

ก. ธุรกรรมเงินสดที่มีมูลค่าตั้งแต่ 2,000,000 (สองล้าน) บาทขึ้นไป

ข. ธุรกรรมที่มีมูลค่าทรัพย์สินตั้งแต่ 5,000,000 (ห้าล้าน) บาทขึ้นไป

1.2 การจัดให้ลูกค้าแสดงตน ตามมาตรา 20 โดยกำหนดให้บริษัทประกันวินาศภัยต้องจัดให้ลูกค้าแสดงตนทุกครั้งก่อนการทำธุรกรรม ทั้งลูกค้าที่เป็นบุคคลธรรมดา และนิติบุคคล โดยมีข้อยกเว้นในกรณีที่ลูกค้าแสดงตนไว้ก่อนแล้ว

1.3 การจัดให้ลูกค้าบันทึกชื่อเท็จจริง ตามมาตรา 21 ซึ่งใช้บังคับสำหรับการทำธุรกรรมตามมาตรา 13 คือ ธุรกรรมเงินสดที่มีมูลค่าตั้งแต่ 2,000,000 บาทขึ้นไป และธุรกรรมที่มีมูลค่าทรัพย์สินตั้งแต่ 5,000,000 บาทขึ้นไป โดยให้บริษัทประกันวินาศภัย จัดให้ลูกค้าบันทึกชื่อเท็จจริงต่างๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรมดังกล่าวด้วย

2. หน้าที่ของผู้ประกอบอาชีพหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุน

ตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุน หรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า การทำธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำผิด

ดังนั้น เมื่อผู้มีหน้าที่ต้องรายงานเข้าใจในหน้าที่ของตน ตามที่กฎหมายกำหนดอย่างดีแล้ว ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้มีหน้าที่ต้องรายงานจะต้องอาศัยความช่างสังเกต โดยเฉพาะการทำธุรกรรมที่มีมูลค่าน้อยกว่าและใกล้เคียงกับธุรกรรมที่ต้องรายงาน ย่อมจะเข้าข่ายธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าได้กระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยง มิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ อันถือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามค่านิยมในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ตัวอย่างเช่น นาย ก. ได้เงินมาจากการค้ายาบ้า จำนวน 7 ล้านบาท จึงเกรงว่าหากนำเงินสดจำนวน 7 ล้านบาทดังกล่าวไปฝากธนาคารในครั้งเดียว จะต้องถูกรายงานและต้องมีการบันทึกข้อเท็จจริงถึงการได้มาของเงินดังกล่าว จึงแบ่งเงินสดดังกล่าวออกเป็นส่วนๆ ส่วนละ 1.5 ล้านบาทบ้าง 1.9 ล้านบาทบ้าง แล้วแยกฝากรวม 4 ครั้ง โดยฝากเงินในหลายสาขา และหลายเวลาแต่ใกล้เคียงกัน เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้ต้องรายงาน เป็นต้น

มิสเตอร์ เอ ได้เงินมาจากการขายทรัพย์สินลักลอบหนีภาษีศุลกากรจำนวน 10 ล้านบาท โดยต้องการจะนำไปฝากธนาคาร แต่ถ้าหากฝากในครั้งเดียวจะต้องถูกรายงาน และบันทึกข้อเท็จจริงจึงได้แบ่งเงินออกเป็นส่วนๆ ส่วนละไม่เกิน 2 ล้านบาท แล้วจ้างให้บุคคลอื่นๆ จำนวน 5 ราย ไปฝากเงินดังกล่าวเข้าบัญชีของตน โดยแยกฝากทั้งต่างธนาคารและต่างสาขา ในเวลาใกล้เคียงกัน ถือเป็นกรณีที่ต้องการหลีกเลี่ยงไม่ให้ต้องปฏิบัติตามกฎหมายเช่นกัน

ทั้งนี้ข้อสังเกตในเรื่องของจำนวนเงินที่มีมูลค่าน้อยกว่าและใกล้เคียงกับที่กฎหมายกำหนดแต่เพียงอย่างเดียว อาจไม่สามารถใช้ได้กับทุกกรณี การนำหลักในเรื่องการรู้จักลูกค้าของตน (Know your customer) เป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ผู้มีหน้าที่ต้องรายงานเกิดความสงสัยได้เช่นกัน โดยเฉพาะลูกค้าประจำหรือลูกค้าหรือผู้ใช้บริการที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงกับบริษัทประกันวินาศภัย กล่าวคือ เมื่อผู้มีหน้าที่ต้องรายงานทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าเรื่องข้อมูลในการประกอบอาชีพ มีประวัติการเงินเป็นประการใด อยู่ในเกณฑ์ดีหรือไม่ ย่อมนำข้อมูลเหล่านั้นมาประกอบการพิจารณาว่าการทำธุรกรรมในแต่ละครั้งของลูกค้าหรือผู้ใช้บริการในครั้งนั้นน่าสงสัยหรือไม่ ตัวอย่างเช่น นางสาว ก. มีอาชีพขายดอกไม้ในตลาด โดยปกตินางสาว ก. จะมีเงินสดมาฝากเข้าธนาคารทุกวันซึ่งเงินที่ฝากเข้าอยู่ระหว่าง 500-1,000 บาท แต่ต่อมานางสาว ก. กลับมีเงินฝากธนาคารบางวัน จำนวน 50,000 – 100,000 บาท และเงินจำนวนดังกล่าวถูกโอนไปยังบัญชีของบุคคลอื่นในอีกไม่กี่วันต่อมา โดยไม่ปรากฏว่า นางสาว ก. จะมีเงินได้จากทางอื่น จึงมีเหตุอันควรสงสัยว่า นางสาว ก. ถือเป็นส่วนหนึ่งของการฟอกเงินในการหลีกเลี่ยงไม่ให้ต้องปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องการรายงานการทำธุรกรรม เป็นต้น

4.2.3.2 ให้ความสำคัญกับธุรกรรมทุกประเภท

การที่กฎหมายกำหนดหน้าที่เกี่ยวกับการรายงาน การบันทึกข้อเท็จจริง และการแสดงตนให้แก่บริษัทประกันวินาศภัย และผู้ประกอบอาชีพหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุน โดยได้ออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดว่าธุรกรรมใดบ้างจะต้องรายงาน ซึ่งเมื่อศึกษาจากบทบัญญัติในกฎกระทรวงได้กำหนดเพียงมูลค่าของธุรกรรม ไม่ว่าจะเป็นธุรกรรมเงินสดหรือธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งในทางปฏิบัติการทำธุรกรรมเงินสดก็ดีหรือธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินก็ดีสามารถกระทำได้หลายวิธี

4.2.3.3 การสังเกตพิรุณจากพฤติกรรมของบุคคลหรือองค์กรที่ทำธุรกรรม

อีกแนวทางหนึ่งที่สามารถใช้พิจารณาว่าธุรกรรมใดเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยร่วมกับแนวทางที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ซึ่งผู้มีหน้าที่รายงานสามารถเห็นได้ชัดเจนในขณะที่ทำธุรกรรม กล่าวคือ พฤติกรรมของบุคคลที่มาติดต่อทำธุรกรรมไม่ว่าจะเป็นการกระทำธุรกรรมด้วยตนเองหรือเป็นตัวแทนของบุคคลหรือนิติบุคคลก็ตาม

โดยปกติพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลที่แสดงออกโดยสอดคล้องกับเจตนาหรือสิ่งที่ตนต้องกระทำมักดูชัดเจน แต่ถ้าบุคคลใดต้องการที่จะปกปิด อำพราง หรือซ่อนเร้นเจตนาที่ไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย พฤติกรรมที่แสดงออกจะต้องมีพิรุณที่บุคคลอื่นๆ สามารถสังเกตได้ อาทิเช่น ตอบคำถามตะกุกตะกัก เหงื่อแตกมากผิดปกติ พยายามทำธุรกรรมนั้น โดยรีบเร่งเป็นต้น ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกต่างๆ เหล่านี้สามารถเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้ผู้มีหน้าที่รายงานจะต้องพึงระมัดระวังว่าอาจเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

4.2.3.4 สิ่งบ่งชี้ หรือปัจจัยแวดล้อมประการอื่น

นอกจากแนวทางที่กล่าวไว้ข้างต้น ผู้มีหน้าที่รายงานจำต้องอาศัยประสบการณ์ประกอบกับความช่างสังเกตในการทำธุรกรรมทุกครั้ง ทั้งนี้สิ่งบ่งชี้และปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ จะเป็นส่วนเสริมเพื่อให้ผู้มีหน้าที่รายงานมั่นใจมากขึ้นว่าธุรกรรมนั้นๆ เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือไม่ ซึ่งต้องพิจารณาเป็นกรณีๆ ไปตัวอย่างเช่น

การแลกเปลี่ยนธนบัตรย่อย เป็นธนบัตรมูลค่าสูง รวมเป็นจำนวนมาก ซึ่งแม้ว่าจะเข้าข่ายเป็นธุรกรรมที่น่าสงสัย แต่ถ้าพิจารณาถึงสิ่งบ่งชี้หรือปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ประกอบด้วยอาจทำให้ธุรกรรมนั้นอาจเป็นทั้งธุรกรรมปกติ หรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ กล่าวคือ

1. ถ้าเป็นลูกค้าประจำ มีอาชีพขายของชำ การแลกเปลี่ยนธนบัตรดังกล่าวอาจถือเป็นธุรกรรมที่ปกติ เนื่องจากสิ่งบ่งชี้หรือปัจจัยแวดล้อม คือ อาชีพของลูกค้าและความเป็นลูกค้าประจำ

2. อาจเป็นผู้ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราว ไม่ปรากฏเหตุชัดเจนในการขอทำธุรกรรม ธุรกรรมนั้นอาจกลายเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เป็นต้น

4.2.4 รุขกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 ได้กำหนดบทนิยามของคำว่า “ความผิดมูลฐาน” ไว้ ซึ่งได้แก่ความผิดอาญาทั้งสิ้น 25 ประเภท โดยความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะเกิดขึ้นต่อเมื่อมีการกระทำ “ความผิดมูลฐาน” ทั้ง 25 ประเภท ดังกล่าว ดังนั้น รุขกรรมใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน จึงเป็นรุขกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยที่อาจนำไปสู่ความผิดฐานฟอกเงินนั่นเอง

ดังนั้น แนวทางเบื้องต้นในการพิจารณาว่ารุขกรรมใดเป็นรุขกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน ได้แก่

4.2.4.1 ความสงสัยในพฤติกรรม (Suspicious)

เมื่อผู้มีหน้าที่รายงานมีความรู้ความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับคำว่า “ความผิดมูลฐาน” แล้วนั้นในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้มีหน้าที่รายงานจึงต้องให้ความสนใจและความระมัดระวังในการทำรุขกรรมกับบุคคลหรือนิติบุคคลใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน แต่ทั้งนี้การกระทำผิดไม่ว่าจะเป็นประเภทหนึ่งประเภทใดในความผิดมูลฐานข้างต้น ผู้มีหน้าที่รายงานย่อมไม่อาจทราบได้เฉพาะจากการติดต่อทำรุขกรรมเท่านั้น ข้อมูลจากหน่วยงานของรัฐเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่จะใช้ประกอบหรือเป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อให้ผู้มีหน้าที่รายงานเกิดความระมัดระวังและสังเกตในการทำรุขกรรมกับบุคคลหรือนิติบุคคลดังกล่าว เช่น

บริษัทประกันวินาศภัยมีข้อมูลจากการประสานงานกับตำรวจว่า มิสเตอร์ บี ชาวไนจีเรียมักจะทำประกันวินาศภัยเป็นจำนวนมาก โดยให้นาย ก. นักธุรกิจชาวไทยเป็นผู้รับผลประโยชน์ นอกจากนั้นยังมีการทำประกันวินาศภัย ในต่างประเทศ โดยที่ นาย ก. กำลังเป็นที่สงสัยของตำรวจว่า เป็นหัวหน้ากลุ่มอาชญากรรมผู้ลักลอบนำเข้ายาเสพติดมาจากสามเหลี่ยมทองคำ ดังนั้น บริษัทประกันวินาศภัยและผู้มีหน้าที่รายงานจะสังเกตและใช้ความระมัดระวังในการทำรุขกรรมของ นาย ก. มากขึ้น เพราะการลักลอบค้ายาเสพติดเป็นความผิดมูลฐานประเภทหนึ่ง เป็นต้น

4.2.4.2 ให้ความสำคัญกับรุขกรรมทุกประเภท

จากการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของการให้บริการในการทำรุขกรรมของบริษัทประกันวินาศภัย มีผลให้การฟอกเงินมีการพัฒนารูปแบบและวิธีการควบคู่ไปด้วย และมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นเพื่อให้ยากแก่การติดตามตรวจสอบของผู้มีหน้าที่รายงานและหน่วยงาน ผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นในทางปฏิบัติผู้มีหน้าที่รายงานจึงต้องให้ความสนใจและใส่ใจกับการกระทำ

ธุรกรรมทุกประเภทที่เกิดกับบัญชีหรือกระทำโดยบุคคลหรือนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน

4.2.4.3 การสังเกตพิรุชจากพฤติกรรมของบุคคลหรือองค์กรที่ทำการธุรกรรม

เมื่อมีการทำธุรกรรมเกี่ยวกับเงินหรือหลักทรัพย์สินที่ได้มาจากกระทำความผิดมูลฐานหรืออาจเกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน การชี้แจงหรือให้ข้อมูลแก่ผู้มีหน้าที่รายงานในข้อเท็จจริงย่อมเป็นการยาก ดังนั้นพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้ที่ติดต่อทำธุรกรรมดังกล่าว ย่อมมีพิรุช เช่น กระวนกระวาย เครียดผิดปกติ ทั้งนี้รวมถึงการพยายามชักจูงใจให้ผู้มีหน้าที่รายงานหลีกเลี่ยงการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย เป็นต้น

4.2.4.4 สิ่งบ่งชี้ หรือปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ

นอกจากแนวทางการพิจารณาที่กล่าวไว้ข้างต้น ผู้มีหน้าที่รายงานยังอาจพบสิ่งบ่งชี้หรือปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ที่ช่วยสนับสนุนว่าการทำธุรกรรมดังกล่าวเป็นธุรกรรมปกติหรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ตัวอย่างเช่น

แม้ธนาคารจะ ไม่ได้รับข้อมูลจากตำรวจว่า นาย ก. เป็นบุคคลผู้กระทำความผิดมูลฐาน แต่จากการที่นาย ก. มีอาชีพเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย แต่กลับมีการทำธุรกรรมเกี่ยวกับเงินสดเป็นจำนวนมาก โดยการฝากเช็คที่ออกให้แก่ผู้ถือมาเป็นระยะเวลาหลายเดือนติดต่อกัน โดยมีช่วงเวลาที่ไม้สัมพันธ์กัน ในแต่ละเดือน และจากการสอบถามก็ไม่พบเหตุผลชัดเจนจกธนาคารที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดสร้างทางหลวงแผ่นดิน จากข้อมูลข้างต้นจึงอาจเป็นสิ่งบ่งชี้หรือปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ได้ว่า นาย ก. อาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการอันเป็นความผิดมูลฐาน และเงินที่ได้มาจึงเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานที่ถือเป็นการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เป็นต้น

จากการศึกษาแนวทางการพิจารณารูปแบบและลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น มีแนวทางในการพิจารณาอยู่หลายแนวทาง แต่เมื่อสังเกตโดยรวมแล้วจะเห็นได้ว่าในการที่ผู้มีหน้าที่รายงานจะวินิจฉัยว่าธุรกรรมใดเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยได้นั้น แนวทางที่สำคัญที่สุด คือ ความสงสัย (Suspicious) ซึ่งความสงสัยนี้จึงสามารถอธิบายหรือให้เหตุผลได้ว่าทำไมจึงสงสัย และสงสัยอะไร นอกจากความสงสัยแล้วแนวทางอื่นๆ ก็มีส่วนสำคัญในการช่วยให้ผู้มีหน้าที่รายงานมั่นใจมากขึ้นว่าธุรกรรมนั้นๆ เป็นธุรกรรมที่น่าสงสัยหรือไม่ ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ การพัฒนาที่รวดเร็วของรูปแบบและวิธีการฟอกเงินซึ่งทำให้ผู้มีหน้าที่รายงานจะต้องยิ่งเพิ่มความระมัดระวังในการทำธุรกรรม รวมทั้งต้องคอยติดตามสถานการณ์ของโลกปัจจุบันเพื่อประกอบการวินิจฉัย

เนื่องจากการรายงานและธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นี้เป็นเรื่องใหม่ประเทศไทยและเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยการใช้ดุลพินิจของผู้มีหน้าที่รายงานแต่ละคน ดังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์เพื่อให้การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากการวิเคราะห์มาทั้งหมด ปัจจุบันยังไม่มีบทบัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์อย่างชัดเจนในกรณีนี้ อันส่งผลกระทบต่อบุคคลหลายฝ่าย อย่างไรก็ตามการตีความเพื่อการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นก็ไม่ควรจะทำให้กระทบกระเทือนต่อสิทธิ และเสรีภาพกับภาคเอกชนผู้สุจริตแต่อย่างใด ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อป้องกันการก่ออาชญากรรมต่อไป

4.3 ปัญหาเกี่ยวกับการยึด หรืออายัดเงินหรือสิทธิประโยชน์ในสัญญาประกันวินาศภัย

ปัจจุบันไม่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนบัญญัติไว้เกี่ยวกับการยึดหรืออายัดเงิน หรือสิทธิประโยชน์ในสัญญาประกันวินาศภัยให้ตกเป็นของแผ่นดิน จึงเกิดปัญหาและผลกระทบต่อผู้เกี่ยวข้องทั้งกับสัญญาประกันวินาศภัยทุกฝ่าย อีกทั้งยังไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ในการบังคับกฎหมายที่ต้องการสกัดกั้นมิให้มีการนำเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมาใช้ เพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชญากรรมต่อไป โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบและความเสียหายกับบุคคลภายนอกผู้สุจริต ซึ่งจากการไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนดังกล่าว ทำให้เกิดข้อโต้แย้งทั้งในระหว่างมีคำสั่งของคณะกรรมการธุรกรรม และในการยื่นคำร้องของพนักงานอัยการที่ขอต่อศาลให้มีคำสั่งยึดทรัพย์ตกเป็นของแผ่นดิน รวมถึงประเด็นการโต้แย้งอื่นๆ ของบริษัทประกันวินาศภัยซึ่งอาจต้องการที่จะชำระเงินเป็นจำนวนน้อย เพื่อยึดทรัพย์ให้ตกเป็นของแผ่นดิน โดยอ้างเหตุสัญญาประกันวินาศภัยเป็นโมฆะ ทำให้บริษัทประกันวินาศภัยมีหน้าที่ต้องชำระเพียงเงินค่าไถ่ถอนกรมธรรม์ประกันภัย ซึ่งมีจำนวนน้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับการยึดเงินค่าเบี้ยประกันภัยที่ได้ชำระมาแล้วทั้งหมด

ทั้งนี้อาจผลกระทบตามมาหากบริษัทประกันวินาศภัยได้มีการชำระเงินใดๆ ให้แก่ผู้เอาประกันภัย หรือบุคคลภายนอกไปตามเงื่อนไขของสัญญาประกันวินาศภัยที่มีข้อตกลงพิเศษเพิ่มเติมในการประกันสุขภาพ หรือการประกันอุบัติเหตุร่วมด้วย เช่น เงินค่ารักษาพยาบาลที่จะชำระให้แก่สถานพยาบาลกรณีผู้เอาประกันภัยเจ็บป่วย หรือเงินชดเชยการขาดรายได้กรณีผู้เอาประกันภัยไม่สามารถทำงานได้ตามปกติ หรือเงินค่าบำเหน็จ หรือค่าตอบแทนที่ได้จ่ายให้นายหน้าประกันวินาศภัย หรือตัวแทนประกันวินาศภัย เป็นต้น โดยการที่ได้ชำระเงินดังกล่าวไปก่อนที่จะมีคำสั่งให้

ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินนั้น ถ้าเป็นคำสั่งให้เงินค่าเบียดเบียนประกันภัยตกเป็นของแผ่นดิน บริษัทประกันวินาศภัยมีเหตุอันสมควรที่จะได้รับความคุ้มครองจึงมีสิทธิในการนำเงินที่ชำระไปก่อนแล้วทำการหักกลบลบหนี้กับเงินที่ต้องถูกยึดเพื่อให้ตกเป็นของแผ่นดินทันที และคงชำระเงินแต่เพียงส่วนที่คงเหลือ เพื่อให้ยึดทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หากไม่มีสิทธิในการหักกลบลบหนี้ดังกล่าว ย่อมถือว่าเป็นการกระทบต่อสิทธิของบุคคลภายนอกผู้สุจริต หรือสิทธิของผู้รับประโยชน์ที่จะได้รับจำนวนเงินอันจะพึงได้จากการที่กรมธรรม์ประกันภัยคุ้มครองผู้เอาประกันภัย หากมีการยึดเงินดังกล่าวเพื่อให้ตกเป็นของแผ่นดิน และมีปัญหาในการโต้แย้งของผู้รับอันเป็นทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดมาชำระเป็นค่าเบียดเบียนประกันภัยนั้น ได้จำหน่าย จ่าย โอน แปรสภาพเป็นทรัพย์สินอย่างอื่นแล้ว คือ สัญญาประกันวินาศภัย ซึ่งตามหลักกฎหมายสัญญาประกันวินาศภัยดังกล่าวเป็นสัญญาเพื่อประโยชน์ของบุคคลภายนอก เมื่อผู้รับประโยชน์ประสงค์จะเข้าถือเอาประโยชน์ตามสัญญาประกันวินาศภัย และผู้รับประโยชน์เป็นผู้สุจริต จึงมีสิทธิตามกฎหมายที่จะได้รับจำนวนเงินอันจะพึงได้จากกรมธรรม์ประกันวินาศภัย ตามเงื่อนไขของสัญญาประกันวินาศภัย ซึ่งหากพิจารณาตามหลักกฎหมายแล้ว จำนวนเงินที่เกิดจากวินาศภัยหากมีขึ้น

กรณีผู้เอาประกันภัยกับผู้รับประโยชน์เป็นคนละบุคคล จำนวนเงินอันเป็นมูลค่าประกันภัยย่อมตกได้แก่ผู้รับประโยชน์ จึงไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สินของผู้เอาประกันภัยผู้ทำการฟอกเงิน และไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่ผู้เอาประกันภัยที่มีอยู่แล้วขณะที่ผู้เอาประกันภัยถึงแก่กรรม จึงไม่เป็นมรดกของผู้เอาประกันภัยผู้ทำการฟอกเงินที่จะตกทอดแก่ทายาท แต่เมื่อไม่มีการบัญญัติหลักเกณฑ์ที่แน่นอน ในการยึดเงินหรือสิทธิประโยชน์ในสัญญาประกันวินาศภัย และหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติกรณีใช้สิทธิโต้แย้งของผู้เกี่ยวข้องกับสัญญาประกันวินาศภัย ย่อมก่อให้เกิดปัญหาข้อกฎหมายในการปฏิบัติข้างต้น เช่น

กรณีศึกษาที่ 1 คดีของศาลแพ่ง คดีหมายเลขดำที่ พ.51,พ.71/2546 คดีหมายเลขแดงที่ พ. 34,พ.35/2548 ซึ่งเป็นการรวมสองคดีพิจารณาและพิพากษารวมกันเป็นคดีระหว่าง พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ 3 สำนักงานอัยการสูงสุด ผู้ร้องกับผู้คัดค้านทั้งสี่คน คดีนี้พนักงานอัยการขอให้ศาลแพ่ง มีคำสั่งให้สิทธิประโยชน์ในสัญญาประกันวินาศภัยหลายสัญญาตกเป็นของแผ่นดินนั้น โดยมีการขอให้สิทธิประโยชน์ประเภทจำนวนเงินอันจะพึงใช้ในเหตุการณ์กรรมของผู้เอาประกันภัยสำหรับสัญญาประกันวินาศภัย กรณีประกันสุขภาพฉบับที่ผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตเป็นของแผ่นดิน และมีการขอให้จำนวนเงินค่าเวนคืนกรมธรรม์ประกันภัยสำหรับสัญญาประกันวินาศภัยฉบับที่ผู้เอาประกันภัยยังไม่เสียชีวิตตกเป็นของแผ่นดินทั้งหมด ผู้เขียนวิเคราะห์แล้ว เห็นว่า การที่ศาลวินิจฉัยคดีโดยถือว่า เมื่อมีการนำเงินที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินมาชำระเป็นค่าเบียดเบียนประกันภัยแล้ว จึงมีสิทธิยึดเงินค่าเบียด

ประกันภัยที่ชำระมาแล้วทั้งหมดให้ตกเป็นของแผ่นดิน โดยไม่คำนึงว่าบริษัทประกันวินาศภัยอันเป็นผู้รับประกันภัย หรือผู้รับประกัน โฆษน์ตามสัญญาประกันวินาศภัยเป็นผู้สุจริตหรือไม่ และไม่กล่าวไว้โดยชัดเจนว่า สัญญาประกันวินาศภัยดังกล่าวจะมีผลบังคับได้ตามกฎหมายหรือไม่ ซึ่งหากนำคำวินิจฉัยของศาลแพ่งดังกล่าวมาเปรียบเทียบกับหลักการผลการบังคับบริบทภัยย้อนหลัง (relation back doctrine) ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งถือว่าการบริบทภัยมีผลย้อนหลังไปยังเวลาที่ภัยภัยที่ถูกริบนั้น ถูกใช้โดยผิดกฎหมาย คือ ย้อนหลัง ไปถึงเวลาที่มีการกระทำความผิดทำให้เกิดการบริบทภัยได้ โดยผลของหลักการผลการบังคับบริบทภัยย้อนหลังนี้ ทำให้นำมาวิเคราะห์ได้ว่าเมื่อผู้เอาประกันภัยได้รับเงินมาจากการกระทำความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงินในขณะนั้นรัฐมีสิทธิที่ริบเงินริบเงินจำนวนนั้น ให้ดำเนินของแผ่นดินได้ทันที เพราะเงินจำนวนนั้นได้มาในเวลาก่อให้เกิดการกระทำความผิดมูลฐาน จึงเป็นทรัพย์สินที่มีเกิดจากการกระทำความผิดมาตั้งแต่มีการกระทำความผิดและถูกใช้โดยผิดกฎหมาย แม้ในภายหลังผู้เอาประกันภัยจะนำเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไปชำระเป็นค่าเบี้ยประกันภัยอันเป็นการจำหน่ายจ่ายโอนเงินที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายต่อไป รัฐก็ยังมีสิทธิริบเงินค่าเบี้ยประกันภัยย้อนหลังได้ตามหลักดังกล่าว โดยไม่คำนึงถึงการเกิด และผลบังคับใช้ของสัญญาประกันวินาศภัยตามกฎหมาย ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายในลักษณะนี้ ส่งผลกระทบต่อผู้รับประกันภัยและผู้รับประกัน โฆษน์อันเป็นบุคคลภายนอกผู้สุจริตเกินสมควร

4.4 ปัญหาผลกระทบจากการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยในธุรกิจประกันวินาศภัย

จากการศึกษาพบว่าบริษัทประกันวินาศภัยจะได้รับผลกระทบมาจากมาตรการ การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย อาทิ เช่น บริษัทประกันวินาศภัยจะมีภาระมากขึ้นในการรายงาน โดยเฉพาะการรับประกันวินาศภัยเงินสดในปริมาณที่มากและมีพฤติกรรมที่ต้องสงสัย ระบบเศรษฐกิจของไทยยังเป็นเศรษฐกิจที่ใช้เงินสดมาก คือประมาณร้อยละ 60-70 ของการซื้อขายสินค้าและบริการต่างๆ ยังใช้เงินสดเป็นสื่อกลาง ดังนั้นการนำเงินสดเข้าซื้อกรรมธรรม์ประกันวินาศภัยในแต่ละวันเป็นจำนวนมากก็เป็นเรื่องที่ยากลำบาก ในกรณีที่กฎหมายระบุให้บริษัทประกันวินาศภัยต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยจะต้องเป็นเหตุอันควรเชื่อถือได้ของบุคคลที่น่าสงสัยอย่างแท้จริง โดยได้รับเบาะแสต้นตอจากทางราชการก่อนมิเช่นนั้น จะเป็นภาระการรายงานที่ไม่จำเป็น และท้ายที่สุด ต้นทุนที่เพิ่มมากขึ้นนี้คงจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่บริษัทประกันวินาศภัยจะต้องผลักภาระให้แก่ผู้เอาประกันภัยซึ่งเป็นผู้บริโภคในรูปของค่าเบี้ยประกันภัยที่สูงขึ้น ซึ่งก็หมายความว่าประชาชนโดยรวมจะต้องร่วมรับภาระ อันนี้ควรเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงด้วย

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีเจตนารมณ์ให้บริษัทประกันวินาศภัยตรวจสอบข้อมูลหรือประวัติลูกค้าอย่างละเอียดขึ้นเพื่อป้องกันการใช้นามแฝงหรือชื่อปลอม กล่าวคือ กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่อนุญาตให้มีการใช้ชื่อปลอม ประเด็นนี้สร้างภาระทางด้านต้นทุนให้แก่บริษัทประกันวินาศภัยเช่นกัน การซักถามในบางประเด็นอาจก่อให้เกิดความรู้สึกที่มีตึระหว่างลูกค้ากับบริษัทประกันวินาศภัยได้ ดังนั้น การรายงานทุกอย่างควรทำให้เป็นภาวะร่วมกันของลูกค้าและบริษัทประกันวินาศภัย โดยเฉพาะการทำสัญญาประกันวินาศภัยครั้งแรกย่อมต้องขอคู่มือหลักฐานมากขึ้น และการรายงานไม่ควรให้มีการตัดสินใจโดยใช้ดุลพินิจส่วนตัวของบริษัทประกันวินาศภัยเกินสมควรว่าควรจะหรือไม่ควรจะรายงาน พฤติกรรมนี้อาจก่อให้เกิดปัญหาตามมา เนื่องจากการนำกฎหมายไปปฏิบัติโดยขาดบรรทัดฐานที่แน่นอนว่าอะไรคือพฤติกรรมที่น่าสงสัย ซึ่งจะก่อให้เกิดมาตรฐานการรายงานที่แตกต่างกัน และนำไปสู่ปัญหาระหว่างธนาคารกับลูกค้า เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหานี้ควรกำหนดกฎเกณฑ์ที่แน่นอน

จากการศึกษากรณีนี้ จำเป็นจะต้องกำหนดแนวทางการพิจารณาสำหรับผู้มีหน้าที่รายงานให้ทราบว่ากรณีใดบ้างที่ถือว่าเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันสมควรสงสัยที่จะต้องรายงาน ทั้งนี้ เพื่อให้การพิจารณาของบริษัทประกันวินาศภัยเป็นไปในทางเดียวกันหรือใกล้เคียงกันมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งแนวทางของการอธิบายหรือให้ความหมายนี้ก็มุ่งหมายให้เป็นรูปธรรมมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้เช่นกัน แต่อย่างไรก็ดี มีผู้เกี่ยวข้องบางฝ่ายในบริษัทประกันวินาศภัย ที่ยังมีข้อสงสัยว่าความหมายดังกล่าวนี้ยังคลุมเครือและไม่ชัดเจนเพียงพอ แต่ก็มีได้ให้คำเฉลยว่าส่วนที่ว่าจะไม่ชัดเจนหรือคลุมเครือนั้นคือส่วนใด ทั้งยังมีได้ให้ทางออกที่ตนเองเห็นว่าชัดเจนกว่า เอาไว้ด้วย ทำให้ส่วนที่ว่ามี ความไม่ชัดเจนหรือคลุมเครือนั้นยังคงเป็นข้อสังเกตให้พิจารณาต่อไป

โดยสามารถสรุปถึงผลกระทบได้ดังนี้

4.4.1 ผลกระทบต่อปริมาณธุรกรรมที่ลูกค้ากระทำประกันวินาศภัยต่อบริษัทประกันวินาศภัยลดน้อยลง

สาเหตุมาจากการที่ต้องรายงานธุรกรรมดังกล่าวมาข้างต้นมีผลทำให้ลูกค้างดการติดต่อหรือยกเลิกการใช้บริการกับบริษัทประกันวินาศภัย และเงินส่วนใหญ่ที่อาชญากรอาจนำมาทำธุรกรรมนั้น เป็นเงินจำนวนมาก จึงส่งผลกระทบต่อการหมุนเวียนกระแสการเงินของบริษัทประกันวินาศภัย นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อบุคคลผู้สุจริตที่ไม่ต้องการเปิดเผยที่มาแห่งทรัพย์สินของตนด้วยเหตุผลบางประการ แต่อย่างไรก็ตามปัจจุบันเหล่าอาชญากรหรือบุคคลที่ไม่สุจริตมักจะทำธุรกรรมแยกย่อยบัญชีออกเป็นหลายบัญชีแล้วให้บุคคลอื่นทำธุรกรรมแทนตน ธุรกรรมดังกล่าวย่อมเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

4.4.2. การที่กฎหมายกำหนดให้บริษัทประกันวินาศภัย มีหน้าที่รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

เป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่าย ตามส่วนของขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เพิ่มขึ้น อาทิเช่น การเพิ่มพนักงานเพื่อจัดเก็บข้อมูลของลูกค้า ค่าใช้จ่ายในการรายงานการทำธุรกรรม ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมบุคลากร เพื่อให้มีความชำนาญในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย และส่งผลให้จำนวนธุรกรรมที่ต้องรายงานมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดความรับผิดชอบทางกฎหมายของบริษัทประกันวินาศภัยเพิ่มมากขึ้น หากบริษัทประกันวินาศภัยรายงานธุรกรรมผิดพลาดหรือไม่ครบถ้วน บริษัทประกันวินาศภัยอาจถูกลงโทษตามกฎหมายหรือต้องสงสัยว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชญากร

4.4.3 หลักเกณฑ์การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยสำหรับธุรกิจประกันวินาศภัย มีปัญหาที่เกิดขึ้นจากการรายงานดังกล่าว คือ

1) การรายงานในกรณีลูกค้าเป็นนิติบุคคล ผู้ถือหุ้นหรือกรรมการหรือกรรมการผู้จัดการ อาจจะไม่ใช่เจ้าของนิติบุคคลที่แท้จริงและไม่มีข้อมูลหรือรายละเอียดเกี่ยวกับบรรดาผู้ถือหุ้นหรือกรรมการหรือกรรมการผู้จัดการที่อาจตรวจสอบได้

2) เงินทุนของนิติบุคคลไม่มีที่มาให้บริษัทประกันวินาศภัยตรวจสอบได้

3) บริษัทประกันวินาศภัยไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับเอกสารทางการเงิน หรือการดำเนินกิจการของลูกค้า ไม่ว่าจะเป็นิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดาที่จะตรวจสอบร่องรอยความเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินได้

4) กรณีที่การฟอกเงินกระทำโดยพนักงานหรือผู้บริหารของบริษัท บริษัทประกันวินาศภัยอาจไม่สามารถตรวจสอบร่องรอยพิรุชใดๆ จากลูกค้า ไม่ว่าจะเป็นิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดา

4.4.4 มาตรการที่กำหนดให้บริษัทประกันวินาศภัยต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยแก่สำนักงาน ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากมาตรการนี้คือ

การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยแก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะบ่งบอกการฟอกเงินได้เพียงไร จำนวนเงินที่นำไปฟอกเงิน โดยผ่านบริษัทประกันวินาศภัยนั้นยากที่จะจำแนกแยกแยะ ไม่ว่าจะเป็โดยวิธีตั้งสมมติฐานว่า ประเทศ ก. ซึ่งมีระบบเศรษฐกิจคล้ายคลึงกับประเทศ ข. ควรจะมีการหมุนเวียนทางการเงินคล้ายกับประเทศ ข. ฉะนั้น หากประเทศ ก.มีจำนวนเงินหมุนเวียนที่มากกว่าประเทศ ข. ดังนั้น จำนวนเงินที่เกินกว่าเงินหมุนเวียน คือ การฟอกเงิน วิธีการนี้ไม่อาจจะบอกอะไรได้เลยว่าการฟอกเงินเพราะโครงสร้างทางสังคมยอมทำให้ระบบเศรษฐกิจแตกต่างกันออกไป หรือหากจะคำนวณโดยนำเอารายได้ประชาชาติ (GNP) มาหัก

นอกจากจำนวนเงินหมุนเวียนในบริษัทประกันวินาศภัยก็ยังไม่แน่ชัดว่าจะเป็นการประมาณจำนวนเงินที่นำมาพอกเงินอย่างถูกต้อง แต่อย่างไรก็ตาม หากจะใช้วิธีนี้ GNP จะก็ต้องปราศจากเงินที่พอกแล้วนำไปใช้ธุรกิจรวมอยู่ด้วย หรืออาจจะเรียกได้ว่าเป็น GNP ที่แท้จริง การประมาณจำนวนเงินจากการพอกเงินจึงควรจะทำโดยความร่วมมือระหว่างนักกฎหมายและนักเศรษฐศาสตร์ที่จะผสมผสานแนวความคิดเข้าด้วยกัน

4.4.5 การตรวจสอบกิจการของลูกค้าเพื่อรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

บริษัทประกันวินาศภัยจำเป็นต้องตรวจสอบกิจการของลูกค้าที่ต้องสงสัยว่าจะเกี่ยวข้องกับการพอกเงินได้แก่ กิจการที่มีมูลค่าตั้งแต่ 200,000 ดอลลาร์ขึ้นไป มีวัตถุประสงค์น่าสงสัย ลักษณะการดำเนินกิจการซับซ้อน ไม่มีกิจกรรมทางธุรกิจชัดเจน ไม่ปรากฏว่าลูกค้าหรือธุรกิจที่น่าจะมีกำไร ได้มาก เป็นต้น บริษัทประกันวินาศภัยจะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษหากลูกค้าในการทำธุรกรรมโอนย้ายเงินเสมอๆ โอนเงินตราต่างประเทศ นำฝากเงินจำนวนมากโดยอ้างว่าได้มาจากชนะการพนัน ซื่อหลักทรัพย์จำนวนมากโดยไม่ปรากฏวัตถุประสงค์ ติดต่อเชื่อมโยงกับกิจการในต่างประเทศ กู้ยืมเงินจากต่างประเทศโดยไม่ปรากฏแหล่งที่มา เป็นต้น

บริษัทประกันวินาศภัยต้องค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่มาของเงินและจุดหมายปลายทางของเงินเหล่านั้น และมีหน้าที่รายงานให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการพอกเงินเพื่อทราบ

4.4.6 ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยผิดพลาด

บริษัทประกันวินาศภัยมีความเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของเงินค่าเบี้ยประกันวินาศภัยของประชาชนเป็นจำนวนมาก รัฐจึงต้องออกกฎหมายควบคุมการดำเนินธุรกิจนี้ ให้มีประสิทธิภาพ และมั่นคงสร้างความน่าเชื่อถือต่อระบบประกันวินาศภัยและเพื่อเป็นการป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้น ดังนี้

1) ความเสียหายเกี่ยวกับนโยบายการเงิน การหมุนเวียนของเงินทุน การสร้างเครดิตทางการเงินเหล่านี้ อาจต้องเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่เคร่งครัดขึ้น เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายขึ้นอีก ย่อมส่งผลอีกด้านถึงสภาพคล่องของการดำเนินธุรกิจ การค้าที่ต้องการสภาพคล่องทางการเงินเป็นสำคัญ

2) ความเสียหายในเรื่องความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนที่มีต่อบริษัทประกันวินาศภัย โดยเฉพาะบริษัทประกันวินาศภัยที่มีกฎหมายบัญญัติควบคุมไว้แล้ว ก็ยังคงมีช่องว่างให้มีการกระทำละเมิดกฎหมายจนเกิดความเสียหายขึ้นได้ ทำให้ประชาชนไม่กล้าที่จะลงทุนในบริษัทประกันวินาศภัย แต่กลับลงทุนในแหล่งเงินนอกระบบซึ่งกฎหมายควบคุมไม่ถึง

3) ความเสียหายเกี่ยวกับทรัพย์สินเงินทองของผู้ฝากเงิน คือ ประชาชนซึ่งมีเป็นจำนวนมากจะได้รับความเดือดร้อนจากการที่ต้องประสบปัญหาขาดทุนหรือสูญเสียประโยชน์อย่างที่ไม่มีโอกาสจะได้กลับคืนมาอีกภายในระยะเวลาอันสั้น

4) ความเสียหายต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ บริษัทประกันวินาศภัยจะควบคุมระบบเศรษฐกิจโดยส่วนรวม การที่บริษัทประกันวินาศภัยหลายแห่งต้องปิดกิจการลงจะเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงิน ย่อมทำให้สูญเสียภาพลักษณ์ในสายตาของประชาคมโลก

5) ความเสียหายถึงเสถียรภาพ การดำรงอยู่ของบริษัทประกันวินาศภัยอาจต้องปิดกิจการหรือถูก Take Over ไป เพราะแม้บริษัทประกันวินาศภัยนั้นจะฟื้นตัวขึ้นมาภายหลังแล้วก็ตาม แต่ความเชื่อถือของประชาชนจะลดลงทำให้บริษัทไม่สามารถประกอบหรือประสบความสำเร็จจากการดำเนินกิจการนั้นได้อีก

4.5 ปัญหาเกี่ยวกับบทลงโทษ

การศึกษาบทเรื่องบทลงโทษเนื่องจากการไม่รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น มีบทกำหนดโทษอยู่ 2 กรณี คือ กรณีที่ 1 มาตรการในทางแพ่ง ดังรายละเอียดที่ปรากฏในบทที่ 3 แล้วนั้น ตามที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้ ซึ่ง ณ ปัจจุบันยังคงไม่มีผลกระทบต่อธุรกิจประกันวินาศภัย

กรณีที่ 2 นอกจากมาตรการในทางแพ่ง ผู้เขียนได้พบว่ามาตรการการลงโทษในทางอาญาซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 62 เรื่องกำหนดค่าปรับกับบริษัทประกันวินาศภัยที่ไม่รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย กรณีที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพบว่า บริษัทประกันวินาศภัยไม่รายงาน บุคคลผู้ต้องสงสัยรายชื่อละ 500,000 บาท ซึ่งอัตราโทษนี้ ไม่ได้อยู่บนพื้นฐานหลักสุจริตใจอย่างยิ่ง ของธุรกิจประกันวินาศภัยแต่อย่างใด เนื่องจากทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สามารถดำเนินการปรับบริษัทประกันวินาศภัยได้ทันที โดยไม่ต้องมีการสอบสวนข้อเท็จจริงว่า ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยนั้นมีความชัดเจน หรือมีข้อมูลเพียงพอที่จะระบุว่า บุคคลดังกล่าวมีแนวโน้มจะเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ ซึ่งไม่มีความเป็นธรรมต่อบริษัทประกันวินาศภัยเป็นอย่างยิ่ง

ด้วยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมิได้ ให้หลักเกณฑ์ที่ชัดเจนเพื่อช่วยให้ผู้มีหน้าที่รายงานมั่นใจว่าต้องรายงานอย่างไร จะได้เพิ่มความระมัดระวังในการทำธุรกรรม รวมทั้งต้องคอยติดตามสถานการณ์ของโลกปัจจุบันเพื่อประกอบการวินิจฉัย

มาตรการกำหนดโทษอีกประการหนึ่ง ซึ่งเป็นปัญหากับบริษัทประกันวินาศภัยเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ การลงโทษจำคุกผู้บริหารระดับสูงของบริษัทประกันวินาศภัย ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 63 คือ หากบริษัทประกันวินาศภัย แสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดความจริงที่ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับตั้งแต่ 50,000 บาท ถึง 500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อัตราโทษนี้รวมถึง การที่บริษัทประกันวินาศภัยไม่รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วย ดังจะเห็นได้ว่า หากพิจารณาโดยรอบคอบแล้ว การลงโทษจำคุกผู้บริหาร ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับเรื่องหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของบริษัทประกันวินาศภัย ย่อมไม่มีความเป็นธรรมกับผู้บริหารของบริษัทประกันวินาศภัยเป็นอย่างยิ่ง หากโดยเจตนาของกฎหมายมุ่งหมายให้ มีอัตราโทษที่รุนแรงเพื่อให้เกิดความหวาดกลัว ย่อมเป็นการขัดขวางการดำเนินธุรกิจประกันวินาศภัย ซึ่งทำให้ไม่สามารถดำเนินธุรกิจอย่างราบรื่น และมีภาระหน้าที่เพิ่มขึ้นอันไม่ควรจะเป็น

บทลงโทษในความผิดฐานฟอกเงิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้บัญญัติบทกำหนดโทษผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ดังนี้

1) กรณีบุคคลธรรมดากระทำความผิด

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้บัญญัติโทษในกรณีบุคคลธรรมดากระทำความผิดไว้ ดังนี้

“มาตรา 60 ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบ หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาท ถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

บุคคลธรรมดากระทำความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 (โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด) มาตรา 6 (กรณีกระทำความผิดฐานฟอกเงินนอกราชอาณาจักร) มาตรา 7 (การสนับสนุนการกระทำความผิดหรือจัดหา หรือให้เงิน หรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใดๆ หรือการกระทำใดๆ เพื่อช่วยผู้กระทำความผิด) มาตรา 8 (การพยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบ หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาท ถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2) กรณีนิติบุคคลกระทำความผิด

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้บัญญัติโทษในกรณีนิติบุคคลกระทำความผิดไว้ ดังนี้

“มาตรา 61 นิติบุคคลใดกระทำความผิดตาม มาตรา 5 มาตรา 7 มาตรา 8 หรือ มาตรา 9 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท”

กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลตามวรรคหนึ่ง กระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น

กรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 (โอน รับ โอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด) มาตรา 7 (การสนับสนุนการกระทำความผิด หรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิด หรือจัดหา หรือให้เงิน หรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใดๆ หรือการกระทำใดๆ เพื่อช่วยผู้กระทำความผิด) หรือมาตรา 9 (สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน) ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งล้านบาท

หากเป็นการกระทำความผิดโดยกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลดังกล่าว กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น

3) กรณีสมคบกันกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่ง คือการกำหนดมาตรการต่างๆ ให้สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือมีจุดมุ่งหมายสูงสุด คือการตัดวงจรของการประกอบอาชญากรรมฟอกเงิน สามารถลงโทษแก่ผู้ร่วมกระบวนการในการฟอกเงินได้ถึงบุคคลที่บงการในเบื้องลึก ได้มากขึ้น

4) บทเพิ่มโทษแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้บริหารบริษัทประกันวินาศภัย

เนื่องจากความร้ายแรงของอาชญากรรมฟอกเงินที่มีผลกระทบต่อสังคม และ โดยทั่วไปมักมีความยุ่งยากซับซ้อนในการตรวจสอบ ติดตามร่องรอยของการกระทำความผิด และดำเนินคดีเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษอยู่แล้ว หากเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐหรือผู้บริหารบริษัทประกันวินาศภัยเป็นผู้กระทำความผิดเสียเอง ย่อมมีแนวโน้มที่จะส่งผลเสียหายและความยากลำบากในการตรวจสอบจับกุมและดำเนินคดีมากยิ่งขึ้น รวมทั้งอาชญากรในคราบเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้บริหารบริษัทประกันวินาศภัยจะสามารถอาศัยโอกาสและอำนาจทั้งของรัฐและภายในบริษัทประกันวินาศภัยนั้นๆ กระทำความผิดฐานฟอกเงินได้โดยง่าย

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้บัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษ ในการกระทำความผิดที่ได้กระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้บริหารบริษัทประกันวินาศภัยเป็นสอง เท่า ตามมาตรา 10 เจ้าพนักงาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์การหรือหน่วยงาน ของรัฐ กรรมการหรือผู้บริหารหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่ง รับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทประกันวินาศภัย หรือกรรมการขององค์กรต่างๆตาม รัฐธรรมนูญ ผู้ใดกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้ สำหรับความผิดนั้น

กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พระราชบัญญัตินี้ ผู้ใดกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้ สำหรับความผิดนั้น